

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Doğu Karadeniz Bölgesinin vazgeçilmez geçim kaynağı olan çay tarımındaki sorunlarının giderilmesi, çay üretiminde ve satışında yaşanan mağduriyetlerin belirlenip, çözüm yollarının tespit edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98nci ve içtüzüğümüzün 104ncü ve 105nci maddeleri gereğince Meclis araştırma komisyonu açılmasını saygılarımızla arz ederiz.
29.02.2016

Kadim Durmaz
Kann Arslan
Tokat MV
Sanirli
Janardan

Uğur BAYRAKTUTAN

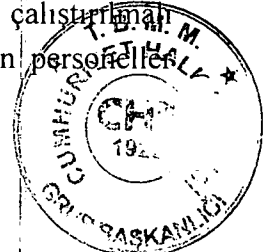
Artvin Milletvekili

Dünyada sudan sonra en fazla tüketilen içecek çaydır. ÇAY; Doğu Karadeniz Bölgesinde 758.000 dekar alanda 203.000 üreticinin küçük aile işletmeciliği şeklinde yapılan geçimini temin ettiği tarımsal bir üründür. Doğu Karadeniz de Çay her şey demek, yaşam biçimi ve tarımsal ekonominin can damarını teşkil etmektedir.

ÇAYKUR bölgenin, sektörün ve üreticinin sigortası konumundadır. Üretilen yaş çay iklime bağlı olarak yıllık 1.100 ile 1.250 bin ton arasındadır. ÇAYKUR yaklaşık 650 bin ton yaş çay almakta ve yaklaşık 120 bin ton kuru çay üretmektedir. Özel sektör 500-550 bin ton yaş çay almakta ve açıklanan taban fiyattan alım yapmak yerine daha düşük fiyat ve ödeme seçenekleri ile üreticiden ürün almayı tercih etmektedir. Bu durum üreticinin zarar etmesine neden olmakta, hammaddeyi düşük maliyetle alma çabası sonucu düşük maliyetle kuru çay satışına yönelmeleri, üreticiye % 7-10 karşılığında kuru çay vermeleri kuru çay piyasasında haksız rekabet ortamı oluşturmaktadır. Sonuçta ÇAYKUR ve Özel sektörün piyasası birlikte zarar görmektedir

Mevcut 758.000 dekar çay tarım alanlarının %65'i Rize, %21'i Trabzon, %11'i Artvin ve %3'ü ise Giresun-Ordu illeri sınırları içinde yer almaktadır. Çay tarımı ile 203.000 üretici uğraşmakta ve üreticilerin %61'i Rize, %24'ü Trabzon, % 9'u Artvin, % 6'sı Giresun-Ordu illerinde bulunmaktadır. Bölgede Çay sektöründe yaklaşık 200'e yakın fabrika bulunmaktadır. Bunların 46'sı ÇAYKUR 155'i özel sektöre aittir.

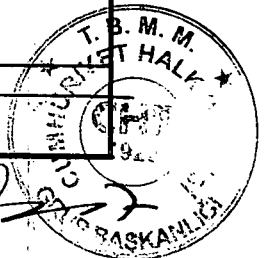
Çay, Doğu Karadeniz Bölgesinin coğrafi ve iklim yapısına uygun bölge ekonomisi için vazgeçilmez sosyo-ekonomik yönü olan bir bitkidir. Bölge insanının gelirini arttırmak ve göç olaylarının önüne geçebilmek için çay tarımı ve sektör sorunlarının çözümü için kısa ve uzun vadeli programlar hayata geçirilmeli, sürdürülebilir çay tarımı için çaya alternatif aramak yerine daha kaliteli yaş çay yetiştirmeli ve kaliteli çay ürünleri tüketiciye sunulmalıdır. Bahçeden başlayarak kalite artırıcı gelir artırıcı projeler hayata geçirilmelidir. İşletmeler yaş çay ürünü alımlarında çalışan personeli yıl boyunca daimi çalıştırılmalı bahçeler sürekli gözetim altında tutulmalı, yaş çay alımları konusunda uzman personeller tarafından gerçekleştirilmelidir.

339. Sayılı Meclis Araştırması Önergelerinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Galay YEDERCI	Kocaeli	Galay Yederci
Ömer Fethi GÖRER	Niğde	
Maşlum NURUL	Manisa Mu.	
Çarden YÜCEER	Tekirdağ	
Nuraylat Altınca Kaya	Bursa	
Mehmet GÖKOĞAĞ	G. Antep	M. Gökogağ
Mustafa Ali ZARBAZ	Zemir	
Yakup Akbaş	İstanbul	Yakup Akbaş
Devrim KŞK	ANTALYA	
Özhan SARISAL	Bursa	
Fatma Hüriyel	Kocaeli	
Melike Banoğlu	Düzce	
Yahya KARATAŞ	Kocaeli	Yahya Karataş
Hilmi Yanyer	Hatay	
Ahmet AKIN	Balıkesir	
YERDAL KİMİCİOĞLU	MERSİN	
Muhammed İbrahim	Çankırı	
Nihat Yenil	Ankara	
Ceyhan İZOLU	Düzce	Ceyhan İzolu
Okay GAYRANCIÖZ	Eğir	

Keskin Zeynep Samir
 Cemre Arık İsmail
 Mahmut Tarak İst

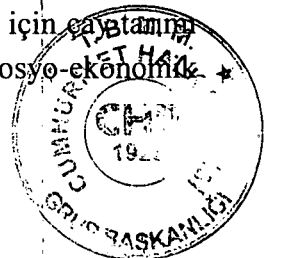
Ülkemizde ekolojik dengenin korunarak, tarımda sürdürülebilirliğin sağlanması, tüketiciye güvenilir, kaliteli ürünlerin sunulması, gelecek nesillere yaşanabilir bir Dünya bırakmak amacıyla organik ürünlerin üretimi ve tüketiminin yaygınlaştırılarak, organik tarımsal üretim tabana yayılmalı, pazarlamada; sektörün paydaşları tarafından öncelikli hedefler arasında olmalıdır.

Sonuç olarak Dünya nüfusunun yaklaşık 8 milyar olduğu düşünülürse tarımsal üretim vazgeçilemez bir ihtiyaçtır. Doğu Karadeniz Bölgesinde tarım alanı olabilecek topraklar kıttır. Ülkemiz ekonomisinde önemli yeri olan Doğu Karadeniz Bölgesinin vazgeçilmez ürünü Çay'ın desteklenmesi gereken katma değer ve istihdam yaratan önemli bir sektördür. Doğu Karadeniz Bölgesinde Çay üretimi devam ettirilmeli, Çayda mamul ürünlerin üretimine yatırımlar arttırılmalı ve pazarlanmasına önem verilmelidir.

Çay, Türk halkının temel gıda maddesi haline gelmiştir. Yaşamın her anında çay içilmektedir. Çay sosyal bir muhabbet aracına dönüşmüştür. Böyle bir ilgiye maruz kalan üründe uygulanan KDV oranları çayı olumsuz yönde etkilemektedir. Sektöre rekabet şansı yaratmak amacıyla diğer temel gıda maddelerinde olduğu gibi çayda da KDV %1'e indirilmelidir. Eğer çay sektöründe KDV oranı düşürülürse kayıt dışılığın önemli oranda azalacağı muhakkaktır.

Sektörün temel sorunlarının başında kaçak çay geliyor. Türk halkının sağlığını ciddi şekilde tehdit etmesine rağmen kaçak çaylar özellikle doğu bölgesi halkımız tarafından hala daha önemli oranda rağbet görmektedir. Kaçak çay insan sağlığını da ciddi şekilde tehdit etmektedir. Yurda kaçak ve kontrolsüz olarak giren kuru çaydan sağlanan rantın üzerine hükümet ciddiyetle gitmeli ve sonlandıracak önlemleri aciliyetle almalıdır. Çay kaçakçılığı sonlandırılmadığı sürece Türk çay sektörünün aydınlık yarınlara ulaşması çok zordur.

ÇAYKUR yeni fabrikalar kurmamakta ama özel sektör her geçen gün yeni fabrikalar açmaktadır. Bu durum ÇAYKUR'un büyümeyi değil, küçülmeyi hatta özelleşmeyi tercih edecek yorumlarına neden olmaktadır. Ayrıca ÇAYKUR'un kontenjan uygulaması bölge insanından birçok sorunları doğurmuş ve tek geliri olan çay üreticisi çaylarını ÇAYKUR'a satamamış ve özel sektöre kuru çay karşılığında veya bir yıl sonra ücretlerini almak koşulu ile yarı fiyatına satmaya mecbur bırakılmıştır. Bu sorunu ortadan kaldırılması için Çay üreticisi ÇAYKUR'un kontenjan ve kota uygulamasından vaz geçmesini yada özel sektöre de taban fiyatı belirleyip uyması yönünde gerekli yaptırımlarda bulunulmasını beklemektedir. Ayrıca çay ile 12 ay geçimini sağlayan çay üreticisine yaş çay taban fiyatlarının geçmiş yıllara göre en az %50 iyileştirilmesi ivedilikle gerekmektedir. Mevcut taban fiyat 12 ay yaşamını çay tarımı ile idame eden çay üreticisini karşılamamakta ve çay tarımı gün geçtikçe değerini kaybetmektedir. Bu nedenle çay tarımını bırakan vatandaşlarımız geçimini sağlamak adına bölgeden göç etmektedir. O nedenledir ki Doğu Karadeniz ve ülke ekonomisi için çay taban fiyatları arttırılmalı ve yaş çay alım taban fiyatları arttırılmalıdır. Bu durum sosyo-ekonomik anlamda çok önem arz etmektedir.

ÖZET GEREKÇE:

Çay, Doğu Karadeniz Bölgesinin coğrafi ve iklim yapısına uygun bölge ekonomisi için vazgeçilmez sosyo-ekonomik yönü olan bir bitkidir. Bölge insanının gelirini arttırmak ve göç olaylarının önüne geçebilmek için çay tarımı ve sektör sorunlarının çözümü için kısa ve uzun vadeli programlar hayata geçirilmeli, sürdürülebilir çay tarımı için çaya alternatif aramak yerine daha kaliteli yaş çay yetiştirmeli ve kaliteli çay ürünleri tüketiciye sunulmalıdır. Bahçeden başlayarak kalite artırıcı gelir artırıcı projeler hayata geçirilmelidir. İşletmeler Yaş çay ürünü alımlarında çalışan personeli yıl boyunca daimi çalıştırılmalı bahçeler sürekli gözetim altında tutulmalı, Yaş Çay alımları konusunda uzman personeller tarafından gerçekleştirilmelidir.

Çay, Türk halkının temel gıda maddesi haline gelmiştir. Yaşamın her anında çay içilmektedir. Çay sosyal bir muhabbet aracına dönüşmüştür. Böyle bir ilgiye maruz kalan üründe uygulanan KDV oranları çayı olumsuz yönde etkilemektedir. Sektöre rekabet şansı yaratmak amacıyla diğer temel gıda maddelerinde olduğu gibi çayda da KDV %1'e indirilmelidir. Eğer çay sektöründe KDV oranı düşürülürse kayıt dışılığın önemli oranda azalacağı muhakkaktır. Sektörün temel sorunlarının başında kaçak çay geliyor. Türk halkının sağlığını ciddi şekilde tehdit etmesine rağmen kaçak çaylar özellikle doğu bölgesi halkımız tarafından hala daha önemli oranda rağbet görmektedir. Kaçak çay insan sağlığını da ciddi şekilde tehdit etmektedir. Yurda kaçak ve kontrolsüz olarak giren kuru çaydan sağlanan rantın üzerine hükümet ciddiyetle gitmeli ve sonlandırarak önlemleri aciliyetle almalıdır. Çay kaçakçılığı sonlandırılmadığı sürece Türk çay sektörünün aydınlık yarınlara ulaşması çok zordur.

ÇAYKUR yeni fabrikalar kurmamakta ama özel sektör her geçen gün yeni fabrikalar açmaktadır. Bu durum ÇAYKUR'un büyümeyi değil, küçülmeyi hatta özelleşmeyi tercih edecek yorumlarına neden olmaktadır. Ayrıca ÇAYKUR'un kontenjan uygulaması bölge insanından birçok sorunları doğurmuş ve tek geliri olan çay üreticisi çaylarını ÇAYKUR'a satamamış ve özel sektöre kuru çay karşılığında veya bir yıl sonra ücretlerini almak koşulu ile yarı fiyatına satmaya mecbur bırakılmıştır. Bu sorunu ortadan kaldırılması için Çay üreticisi ÇAYKUR'un kontenjan ve kota uygulamasından vaz geçmesini yada özel sektöre de taban fiyatı belirleyip uyması yönünde gerekli yaptırımlarda bulunulmasını beklemektedir. Ayrıca çay ile 12 ay geçimini sağlayan çay üreticisine yaş çay taban fiyatlarının geçmiş yıllara göre en az %50 iyileştirilmesi ivedilikle gerekmektedir. Mevcut taban fiyat 12 ay yaşamını çay tarımı ile idame eden çay üreticisini karşılamamakta ve çay tarımı gün geçtikçe değerini kaybetmektedir. Bu nedenle çay tarımını bırakan vatandaşlarımız geçimini sağlamak adına bölgeden göç etmektedir. O nedenledir ki Doğu Karadeniz ve ülke ekonomisi için çay tarımı özendirilmeli ve yaş çay alım taban fiyatları arttırılmalıdır. Bu durum sosyo-ekonomik anlamda çok önem arz etmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlar ışığında Doğu Karadeniz Bölgesinin vazgeçilmez geçim kaynağı olan çay tarımındaki sorunlarının giderilmesi, çay üretiminde ve satışında yaşanan mağduriyetlerin belirlenip, çözüm yollarının tespit edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98nci ve içtüzüğümüzün 104ncü ve 105nci maddeleri gereğince Meclis araştırma komisyonu açılmasını saygılarımızla arz ederiz. 29.02.2016

Frdin BIRCAN
EDİRNE MU.
Cepîs

Tekin BİNGÖL
ANKARA MU.
Tekin Bingöl

